

Tungolaj, vagy kínai faolaj

A **faolajat** nem egyetlen növény szolgáltatja: Kínában két különböző, Japánban pedig egy harmadik olyan növény van, amelynek a magjából sajtolt olajat a kereskedelemben faolajnak nevezik, s mely olajok kémiai és fizikai tulajdonságai eredetüktől függetlenül csaknem tökéletesen megegyeznek.

A faolaj legismertebb gazdanövénye a Kínában honos tungfa (*Aleuritis fordii montana* és *cordata*). 8–10 m magas, világoszöld levelekkel, kis, fürtszerűen elhelyezkedő fehértől vöröses-fehér színű virágokkal. A nagy, almaszerű terméseinek mindegyike 3–7 diószerű, nagyon kemény héjú, magas olajtartalmú magot rejt.

Az olajat korábban a behajózási kikötők után nevezték el: Hankau, Hongkong, Kanton fajtáknak.

Az olajfák nagyon jól termesztethetők. Legjobban a laza, köves talajt kedvelik, s már ötéves koruktól jó kihozatalú, olajos termés szüretelhető róluk. Kelet-Ázsiában őshonosak, de értékes olajuk miatt néhány éve Amerikában is kultiválták őket, különösen Floridában, illetve az USA déli részén.

Az olaj kinyerése Kínában máig rendkívül primitív módszerekkel történik. A magokat az éretlen gyümölcs pörkölésével, vagy a felhalmozott, leszedett gyümölcs erjesztésével választják el a gyümölcshústól. Durva aprítás után egyszerű faaprékekben az aprítékból kipréselik az olajat.

Az olaj a pörkölés módjától és a préselés, illetve a felfogás gondosságától függően világossárgától sötétbarna színűig változhat. Színétől függetlenül a faolaj tiszta, áttetsző; +5 °C alatt kezd dermedni, de melegítés hatására ismét folyékonnyá válik. Jellegzetes kellemetlen szagú, erősen viszkózus anyag. Szagát általában a disznózsírhoz hasonlítják. A szag elvételére, semlegesítésére irányuló kísérletek eddig mind kudarcot vallottak.

A faolaj mérgező. Különösen a frissen préselt olaj veszélyes. Nemcsak a szervezetbe jutva okoz károkat, hanem a bőrre jutva is nehezen gyógyuló, fájdalmas, gennyes sebeket okoz. A kínaiak e sebek gyógyítására egy helyben honos lucfenyőfaj forgácsából készített főzetet használnak, mellyel a sebet bedörzsölve azonnal enyhül a fájdalom, és gyorsul a gyógyulás.

A faolaj vékony rétegben felkenve nagyon gyorsan szárad, sokkal gyorsabban mint a lenolaj, bár nem áttetsző, sima rétegben mint a lenolaj, hanem matt, sajátos, jégvirágra emlékeztető struktúrában.

A faolajat csaknem kizárólag a festékipar használja. Kínában hajók tömítésére, fa és szövetek impregnálására használják. Keményebb, vízállóbb felületet ad mint a lenolaj. A tungfa olaját és a lenolajat összefőzve különösen tartós és ellenálló, vízálló tungolajlakkot kapunk.

Szikszai László